

Tubantia 6 juli 2017

Eerbetoon aan de onvolmaaktheid

Museum MORE in Gorssel eert Herman Gordijn met een overzichtsexpositie. De kunstenaar overleed op 25 mei. De expositie vat zestig jaar kunstenaarschap geraffineerd samen.

MARGARETHA COORNSTRA

**Kinderwagen
(2002) van Herman
Gordijn.**
Foto Museum More

„Een beklemmende gewaarwording", zegt artistiek directeur Ype Koopmans over de ziekte en dood van Herman Gordijn. De kunstenaar overleed luttele weken voor de opening van Het niet-perfecte is perfect. Meteen stond vast dat deze expositie wel zou doorgaan, zoals Gordijn zelf ook had gewild.

Mooi van lelijkheid, zo laat het werk van Gordijn zich omschrijven. Hij accentueerde bewust de onesthetische kanten van zijn modellen. Niet om ze belachelijk te maken, integendeel. Uit zijn werk spreekt eerder empathie en mededogen.

Dit geldt natuurlijk niet voor Gordijns monumentale portretten van koningin Beatrix of van Miep en Loek Brons. En een doek als Mona met kussen (1977) valt juist op door diep respect en ingehouden emotie. Maar veelal schilderde Gordijn mensen ogenschijnlijk genadeloos. Tegelijkertijd bewonderde hij mensen die hun onvolmaakte lichaam accepteerden en onbekommerd zichzelf durfden te zijn. Daarom komt de bekende Hoer met cycloam (1959), hoe onflatteus ook, dicht bij een lofzang dan een karikatuur.

Gordijn bewonderde mensen die hun onvolmaakte lichaam accepteerden

Conservator Yvette van der Zande heeft de expositie samengesteld en ingericht. In diverse technieken - olieverf, potlood, houtskool, ets en houtsnede – biedt MORE een nieuwe kijk op de persoonlijkheid van deze society-schilder, met zijn ietwat afstandelijk optreden. Zelf heeft Van der Zande het contact met Gordijn als 'warm' ervaren. Hij volgde de voorbereidingen nauwgezet en werkte nog zoveel mogelijk aan zijn laatste doek De Wallen, dat hij in goed vertrouwen uit handen gaf. Het resultaat is een schilderij dat niet onvoltooid oogt, al kun je bij nadere beschouwing constateren dat de draperieën nog niet helemaal 'af' zijn. Wel heeft hij nog de opmaak van de catalogus gezien: „En ook daar bemoeide hij zich mee," zegt Ype Koopmans.

Tegenover de zachte, soms Paul Citroen-achtige portretten staat het Amsterdam-project (1992-1997) waarin Gordijn zijn haat/liefde-verhouding met de stad bezingt. Grimmig en grotesk is de dansende trol bij de brandende tram in de Van Baerlestraat. Op Brouwersgracht zien we hoe een figuur met een kap over het hoofd tientallen baby's met een schepnet uit de gracht hijst. Dat kan als schokkend worden ervaren.

Intuïtie

Gordijn volgde zijn intuïtie. Tijdens het schilderproces ontstonden nieuwe ideeën. Ook de betekenis raakte onderweg verwijderd van het uitgangspunt. En dan hebben we het nog niet over de individuele perceptie van het publiek. De Leidsegracht, waarin twee naakte zwangere vrouwenlichamen drijven, maakt op mij een vredige indruk, terwijl de aanleiding een tv-reportage was over de oorlog in voormalig Joegoslavië.

Gelukkig mogen we van Herman Gordijn alles naar believen duiden, sterker nog: „Ik vind het niet goed als je iets maar op één manier kunt interpreteren“, zei hij in 1997. Zelf bleef hij terughoudend over interpretaties. Natuurlijk, bepaalde thema's keren steeds terug: prostitutie, hypocrisie, lichamelijk verval, dood. Maar zijn totale oeuvre is ten diepste een levenslang zelfonderzoek.

Te zien t/m 1 oktober, museummore.nl